VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

HE 241/2021

StV välivastinekuuleminen 29.4.2021

Sote-uudistus

Pelastustoimen järjestämislaki

Pelastustoimi on hyvinvointialueen osana oma, sosiaali- ja terveystoimen kanssa rinnakkainen ja tasavertainen toimiala

- Hyvinvointialue on toimialariippumaton ja neutraali alusta sille erikseen säädettävien tehtävien hoitamista varten
- Hyvinvointialue järjestää sille erityislailla säädetyt tehtävät
- Pelastustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen järjestämisvastuuta hyvinvointialueella säädetään erikseen järjestämislaeissa
- Laskennallisten kustannusten perusteet määritellään pelastustoimelle erikseen
- Lisärahoituksen tarve arvioidaan pelastustoimelle sen tarpeiden mukaisesti erikseen
- Hyvinvointialueen investointisuunnitelma laaditaan ja vahvistetaan pelastustoimelle erikseen (pelastustoimen osasuunnitelma)
- Ministeriöt käyvät vuotuiset neuvottelut erikseen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kanssa
- Pelastustoimella on erillinen pelastustoimen neuvottelukunta

Lausunnoissa esiin nousseita erityiskysymyksiä

- 3 §. Palvelutason ohjaus ja valvonta ei kohdistu tuottamisen toteutukseen, keinoihin, työnantajan päätösvallassa oleviin asioihin eikä tuottamistavan valintaan. Valtio rahoittaa sen tasoisen palvelutason, minkä laki hyvinvointialueelta edellyttää.
- 5 §. Johto- ja tilannekeskusten kokoaminen ei merkitse sitä, että pelastustoiminnan johtaminen keskitettäisiin. Pelastustoiminnan johtaja on siltä alueelta, jossa onnettomuus on tapahtunut.
- 5 §. Koottavat tehtävät ovat hyvinvointialueiden tehtäviä, joten ne vastaavat niiden rahoituksesta. Sisäministeriö vastaa valtion tehtävien rahoituksesta.
- 7 §. Työnjako ohjauksessa ja valvonnassa on selkeä: Sisäministeriö ohjaa ja aluehallintovirasto valvoo. Valvontaa ei ole perusteltua säätää sisäministeriölle.
- 8 §. Valtakunnalliset tavoitteet ovat strategisia, ne eivät ole sellaisenaan hyvinvointialueiden toimintaa sitovia.
- 8 - 10 §. Sopimuspalokunnat on otettu kattavasti huomioon sekä järjestämislaissa että pelastuslaissa.

5 § Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin

- Ehdotetaan muutos 5 §:n 2 momenttiin:

Hyvinvointialue, jonka järjestettäväksi tehtävä on osoitettu, vastaa hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaisesti tehtävään kuuluvien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Muilla hyvinvointialueilla ei ole päätösvaltaa 1 momentissa tarkoitetuista palveluista, eivätkä ne saa järjestää, tuottaa tai hankkia muualta mainittuja palveluja. Kukin hyvinvointialue vastaa kuitenkin tehtäviensä rahoituksesta ja ne ovat velvollisia korvaamaan kootusta tehtävästä ja siihen kuuluvista palveluista ja muista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset. *Kootun tehtävän kustannusten jakamisen perusteista sekä koottuun tehtävään sisältyvien palvelujen ja muiden toimenpiteiden korvausperusteista voidaan säätää tarkemmin sisäministeriön asetuksella*.

- Vastaa sote-järjestämislain 57 §:n asetuksenantovaltuutta
- Mahdollistaa eri koottavien tehtävien toisistaan poikkeavien kustannusrakenteiden huomioon ottamisen

6 § Pelastustoimen palvelutasopäätös

- Ehdotetaan muutos 6 §:n 3 momenttiin:

- *Hyvinvointialueen on pyydettävä palvelutasopäätöksestä ennen sen hyväksymistä aluehallintoviraston lausunto*. Aluevaltuuston hyväksymä palvelutasopäätös on toimitettava ~~arvioitavaksi~~ aluehallintovirastolle. ~~Jos palvelutasopäätös aluehallintoviraston arvion perusteella on puutteellinen, aluehallintovirasto voi palauttaa sen hyvinvointialuetta kuultuaan hyvinvointialueella täydennettäväksi. Puutteiden korjaamiselle on asetettava määräaika~~.

  - AVI lausunto on selkeämmin osa päätöksen valmistelua
  - Estetään nykyinen tulkintamahdollisuus lainvoimaisen päätöksen alistusmenettelyyn

Sote-järjestämislaki ja voimaanpanolain sote-säännökset

Sote-järjestämislaki 1 §, 4 §

- Lain tarkoitus ja soveltamisala 1 § 1 mom.

Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä varmistaa yhdenvertaiset, riittävät, yhteentoimivat ja kustannusvaikuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut koko maassa.

- Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus 4 § 2 mom.

Hyvinvointialueen on turvattava järjestämisvastuullaan olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus.

39 § Kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyö

Kaksikielisten hyvinvointialueiden on tehtävä yhteistyösopimus ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutumisen turvaamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa on sovittava kaksikielisten hyvinvointialueiden työnjaosta ja yhteistyöstä sellaisten ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteuttamisessa, joissa tämä on välttämätöntä kielellisten oikeuksien toteutumisen varmistamiseksi tehtävän vaativuuden, harvinaisuuden tai siitä aiheutuvien suurten kustannusten vuoksi. Lisäksi yhteistyösopimuksessa on sovittava työnjaosta ja yhteistyöstä sellaisten ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteuttamisessa, joita on tarkoituksenmukaista toteuttaa vain osassa hyvinvointialueita tehtävän vaativuuden, harvinaisuuden tai siitä aiheutuvien suurten kustannusten vuoksi. Sopimuksessa on sovittava myös asiantuntijatuesta, jota kaksikieliset hyvinvointialueet antavat toisilleen ruotsinkielisten palvelujen toteuttamisessa. Yhteistyösopimuksessa voidaan sopia lisäksi muusta kuin edellä tässä momentissa tarkoitetusta työnjaosta ja yhteistyöstä. Sopimuksella ei voida kuitenkaan poiketa siitä, mitä 11 §:ssä taikka muussa laissa tai lain nojalla säädetään tehtävien keskittämisestä. Kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimus on yhteen sovitettava 36 §:ssä tarkoitetun sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen kanssa.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue vastaa kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen laatimisen koordinoimisesta.

Ennen kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen hyväksymistä kaksikielisten hyvinvointialueiden on kuultava sosiaali- ja terveysministeriötä. Kunkin kaksikielisen hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyy yhteistyösopimuksen. Hyväksytty sopimus on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen toteutumista on seurattava ja arvioitava vuosittain. Sopimuksen muuttaminen voi perustua yhden tai useamman kaksikielisen hyvinvointialueen esitykseen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteeseen. Kansalliskielilautakunnan velvollisuudesta tehdä ehdotuksia sopimuksen muuttamisesta sekä seurata sopimuksen toteutumista säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 33 §:ssä.

Jos kaksikieliset hyvinvointialueet eivät pääse sopimukseen yhteistyösopimuksen sisällöstä tai sopimuksen sisältö ei turvaa ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutumista sosiaali- ja terveydenhuollossa, valtioneuvosto voi päättää sopimuksen sisällöstä. Valtioneuvoston päätös valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä ministeriön on kuultava niitä hyvinvointialueita, joita päätös koskee. Valtioneuvoston päätös kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksesta on voimassa siihen saakka, kunnes hyvinvointialueet ovat tehneet uuden sopimuksen.

Mitä edellä tässä pykälässä kaksikielisestä hyvinvointialueesta säädetään, sovelletaan myös HUS-yhtymään siltä osin kuin se järjestää terveydenhuoltoa. HUS-yhtymässä yhteistyösopimuksen hyväksyy sen ylin päättävä toimielin. Helsingin kaupungissa yhteistyösopimuksen hyväksyy sen kaupunginvaltuusto.

36 § Hyvinvointialueiden yhteistyösopimus

- Lisäys 4 momenttiin:

Yhteistyösopimus on yhteen sovitettava 39 §:ssä tarkoitetun kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen kanssa.

9 § Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin

Osa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävistä voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi, jos se on välttämätöntä palvelujen tai muiden toimenpiteiden saatavuuden, laadun tai asiakkaiden oikeuksien varmistamiseksi tehtävän vaativuuden, harvinaisuuden tai siitä aiheutuvien suurten kustannusten vuoksi. Suurempiin kokonaisuuksiin koottavista tehtävistä ja niihin liittyvästä työnjaosta säädetään erikseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu hyvinvointialue, jolle tehtävän järjestäminen on osoitettu, vastaa tehtävään kuuluvan palvelun tai muun toimenpiteen yhdenvertaisesta saatavuudesta sekä päättää näiden tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, palvelun tai muun toimenpiteen tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä tässä tehtävässä. Muilla hyvinvointialueilla ei ole päätösvaltaa 1 momentissa tarkoitetuista palveluista tai muista toimenpiteistä, eivätkä ne saa järjestää, tuottaa tai hankkia niitä muualta. Kukin hyvinvointialue vastaa kuitenkin tehtäviensä rahoituksesta.

11 § Palvelustrategia

- Palvelustrategiassa hyvinvointialue päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet. Lisäksi hyvinvointialue asettaa palvelustrategiassa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet sekä, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä kustannusvaikuttavuus.

Etevan, Vaalijalan, Kårkullan ja Eskoon erityishuoltopiirit

- Eteva, Vaalijala, Kårkulla ja eräät muut lausunnonantajat ovat esittäneet, että niiden jatko tulisi mahdollistaa hyvinvointiyhtyminä, muutoin erityispalvelut vaarantuvat

- Vammaisneuvosto ja FDUV ovat esittäneet, että siirrettävä esityksen mukaisesti hyvinvointialueella
  - Mahdollistaa paremmin integroidut peruspalvelut
  - Kv. Vammaisten yleissopimus: eri vammaisryhmiä ei voi asettaa eri asemaan

Ei muutosta:

- Kehitysvammaiset keskeinen ryhmä, joka hyötyy integraatiosta
- järjestelmätason ja asiakastason palveluiden siltaus turvattu voimaanpanolaissa
- Kårkullan osalta erityissäännös sen tehtävien huomioon ottamisesta sote-järjestämislain 39 §;ssä (kaksikielisten hyvinvointiyhtymien yhteistyösopimus
- Vaalijalain ja Etevan osalta yhteistyöalueen yhteistyösopimuksessa voidaan sopia erityispalveluista.

Etelä-Savon ja Lapin hyvinvointialueet ja yhteispäivystys

- Alueen lausunnonantajat ovat esittäneet, että Etelä-Savon ja Lapin alueella tulisi turvata pysyvästi oikeus ylläpitää yhteispäivystys sekä siihen rahoitus

- EI muutosta: Edellyttäisi yhdenvertaisuuden perusteella saman mahdollisuuden avaamista myös muille alueille, joka vaarantaisi jopa nykyisten yhteispäivystysyksiköiden toiminnan

Potilasdirektiivi

- Potilasdirektiivi on täytäntöönpantu rajalailla
  - Koskee oikeutta hakeutua hoitoon toiseen EU-, Eta-valtioon ja Sveitsiin ja saada korvausta
  - Komissio riitauttanut rajalain korvauksen (Kela-korvaus) riittämättömänä
- Yrittäjäjärjestöt ja yritykset ja eräät muut lausunnonantajat ovat esittäneet, että sote-uudistuksen yhteydessä tulisi muuttaa potilasdirektiiviä koskevaa rajalakia tai ainakin arvioida sen muuttamisen vaikutuksia
- Prof. Leino-Sandberg esittänyt, että sote-uudistus edellyttää vain teknisiä muutoksia rajalakiin (HE Sote100=

EI MUUTOSTA

Kiitos

Sosiaali- ja terveysministeriö
Valtiovarainministeriö
Sisäministeriö